

SOUHRNNÁ ZPRÁVA PRO ŠKOLU

Identifikace rizikových oblastí u dospívajících

Název školy:

Školní rok: **2012/2013**

Počet tříd: **3**

Počet respondentů: **48**

- dívek: **30**

- chlapců: **18**

- 1. Základní informace o dotazníku**
- 2. Souhrnné výsledky školy**
- 3. Souhrnné výsledky tříd**
- 4. Přehled otázek**

Základní informace o screeningovém dotazníku pro dospívající

Skriningový dotazník pro dospívající identifikující rizikové oblasti vznikl na základě dotazníku vytvořeného R.E. Tarterem „The Drug Use Screening Inventory“ (DUSI) v roce 1990. Autory české verze dotazníku jsou MUDr.Karel Nešpor,CSc., PhDr. Ladislav Csémy a Doc.MUDr.Hana Provozničková,CSc.

Cílem dotazníku je identifikace problémových oblastí života dospívajícího a posouzení závažnosti těchto problémů. Dotazník slouží pro krátké a efektivní posouzení aktuálních problémů. Tyto problémy se většinou projevují maladaptivním chováním a narušením každodenního fungování dospívajícího. Na identifikaci těchto problémů je zaměřeno 10 oblastí, do kterých je dotazník rozdělen (v námi nabízeném dotazníkovém šetření jsme vynechali oblast pracovní adaptace, která je pro školy nevýznamná).

Oblasti zaměření:

1. oblast: **Volný čas**

Za volný čas je považován čas, v němž jedinec svobodně na základě svých zájmů, nálad a pocitů, volí svou činnost. V žádném dalším životním období není jedinec schopen zajímat se o tak široké spektrum zájmových aktivit jako v dětství a dospívání. Současný vývoj volnočasových aktivit dětí a mládeže není příliš pozitivní.

Prohlubuje se spíše pasivita, konzumnost a nenáročnost aktivit. Snižuje se frekvence aktivit. Pouze jedna aktivita má každodenní frekvenci. Jedná se o sledování televize. Mezi týdenní aktivity patří poslech hudby, četba časopisů, schůzky s přáteli a nicnedělání. Měsíční frekvenci většinou mají návštěvy restaurací a kaváren, aktivní sportování, návštěva diskoték, kina, večírky, turistika, studium a mimoškolní vzdělávání.

Kvalitní náplň pro volný čas se samozřejmě nevyřeší všechno, ale když má dospívající nabídku pestrhou a má šanci, že v něčem z toho bude úspěšný, zmenšuje se pravděpodobnost, že něco zničí, že někoho zmlátí, že se opije nebo že sáhne po drogách. A nebo je alespoň pravděpodobnost o hodně menší.

Cílem otázek v první oblasti, která se zabývá volným časem, je zjistit, jakým způsobem dospívající tráví svůj volný čas. Respondenti odpovídali např. na otázky: "Sportuješ nebo cvičíš méně nežli vrstevníci?; Trávíš volný čas většinou tím, že se jen tak touláš s přáteli?; Trávíš většinu volného času sám (sama)?; Jsi spokojený(á) s tím, jak trávíš volný čas?; Unavíš se rychle při námaze?" apod.

2. oblast: **Chování**

Cílem oblasti je odhalit u dospívajících možné poruchy chování ve společnosti svých vrstevníků, ve škole a doma. Čím vyšší je problémový index (procento problémových odpovědí), tím jsou dospívající náchylnější k rizikovému chování. K rizikovým faktorům sledovaného období patří prudký tělesný růst, nové hormonální poměry, změny imunitního systému a radikální změna ve způsobu života. V dospívání by měl organismus dozrát pro nároky dospělosti, a to v oblasti tělesné, citové, intelektuální a sociální. Dospívající si potřebuje v krátké době vytvořit vlastní identitu a stupnici hodnot, vybrat si povolání a připravit se na ně, oprostít se postupně od rodiny a vytvořit si správný vztah k druhému pohlaví. V dospívání dochází ke krizi autority, a to jak rodičovské, tak např. i učitelské. Rizikové chování v dospívání je tvořeno zhruba třemi okruhy. Jsou to negativní jevy v psychosociální oblasti, poruchy sexuálního zdraví a toxikomanie.

Respondenti odpovídali v oblasti chování na otázky typu: "Často prosazuješ své názory za každou cenu, třeba i nevhodně?; Často zdůrazňuješ, že jsi lepší než druzí?; Často křičíš?; Míváš špatnou náladu?"

3. oblast: **Zdravotní stav**

Cílem třetí oblasti je získat informace o zdravotním stavu dospívajících, zda-li nemají nějaké zdravotní potíže, které by mohly znamenat určitá rizika v dané oblasti. Zvýšené procento naznačuje, že dospívající mají pravděpodobně nějaké zdravotní obtíže. Ty mohou souviset například s užíváním návykových látek.

Ve třetí oblasti byly použity například otázky: „Chodíš na pravidelné lékařské kontroly kvůli nějaké nemoci?; Trpíš nespavostí nebo naopak spíš nadměrně?“

4. oblast: **Duševní zdraví**

Duševní problémy nejčastěji souvisí s rodinným systémem. Na duševní zdraví dospívajících může mít vliv i školní prostředí. Nadměrný anebo příliš dlouho trvající stres, velká zátěž, neúspěch ve škole, rozpory s vrstevníky apod. mohou u dospívajících způsobit duševní problémy.

Příklad otázek: „Pereš se nebo se hádáš častěji než tví vrstevníci?; Obtížně se soustřeďuješ?“

5. oblast: **Sociální zdatnost**

Sociální zdatnost může být charakterizována např. úspěšným naplňováním sociálních rolí, akceptováním a dodržováním sociálních norem, sdílením a předáváním hodnot dané společnosti a kultury a v neposlední řadě přiměřeným souborem sociálních dovedností a znalostí (komunikačních, pracovních apod.). K sociální zdatnosti patří i schopnost spolupráce, pomoci a oběti (prosociální chování). Delší drogová kariéra, zejména pokud začala v mladším věku, je obvykle spojena se zabrzděním nebo deformací sociálního zrání.

Odpovědi na otázky v oblasti sociální zdatnost mohou být někdy zkreslené, protože dospívající vidí svůj vztah nebo postavení mezi vrstevníky zbytečně dramaticky.

Cílem otázek v páté oblasti je u dospívajících zjistit jejich pocity ve společnosti a mezi vrstevníky, zda-li dokáží obhájit svůj názor nebo hájit své zájmy. Například otázky: "Jsi mezi vrstevníky oblíbený(á)?; Je pro tebe těžké nacházet ve skupině neznámých lidí přátele?; Baví tě spíše společnost starších než společnost vrstevníků?; Dělá ti těžkosti odmítat druhým?; Bojíš se hájit vlastní zájmy?; Dělá ti těžkosti hájit svůj názor?" apod.

6. oblast: **Rodinný systém**

Cílem šesté oblasti, která se zaměřuje na rodinu, je posoudit rodinné vztahy, funkčnost rodiny a pocity dospívajících v rodině. Respondenti v šesté oblasti skriningového dotazníku odpovídali například na dotazy: "Stalo se, že někdo z uží rodiny (matka, otec, bratr nebo sestra) si vzal marihuanu, kokain, heroin nebo pervitin?; Často se s rodiči nebo pěstouny hádáš a při tom na sebe křičíte?; Bývá rodina zřídká pohromadě?".

Pokud respondent **nebyl poslední rok s rodinou ve styku a nemá o ní zprávy**, odpovídá za předchozí období. Jestliže není možné ani to, **může oblast rodinný systém vynechat**.

7. oblast: **Škola**

Cílem sedmé oblasti je zjistit u dospívajících příčiny jejich problémů ve škole. Nadprůměrný problémový index ve sledované oblasti může znamenat problémy ve škole způsobené například: špatnými podmínkami doma pro přípravu, poruchami pozornosti a soustředění, rodinnými problémy nebo vztahovými problémy ve škole. Například otázka: "Cítíš se ve škole fyzicky ohrožován(a)?" Respondenti dále odpovídali na dotazy typu: "Máš školu docela rád(a)?; Těžko se ve škole nebo při učení soustřeďuješ?; Cítíš se ve škole podrážděný(á) a rozrušený(á)?; Nudíš se ve škole?; Propadl(a) jsi v některém ročníku?; Měl(a) jsi někdy ve škole problémy kvůli alkoholu nebo drogám?" apod.

Hodnota problémového indexu pomůže odhalit, zda-li jsou učitelé dospívajícími vnímáni jako nepřátelští nebo lhostejní, s žáky či studenty nespolupracují, zdůrazňují pouze jejich nedostatky, selhávající a problémoví žáci jsou zesměšňováni a ponižováni, ve škole vládne odcizená atmosféra postrádající nabídku pozitivních hodnot nebo naopak škola prosazuje rozumná a přiměřená pravidla, pro selhávající a problémové žáky hledá škola pozitivní alternativy i cesty, jak jim pomoci a chránit jejich sebevědomí, učitelé jsou vnímáni jako ti, kdo pomáhají, dávají, pečují, pomáhají rozvoji žáků, dobře s nimi komunikují a spolupracují, dokáží rozpoznat jejich pozitivní možnosti.

8. oblast: **Vztahy s vrstevníky**

Pro dospívající je velmi důležitá skupina vrstevníků, která jim může pomoci se alkoholem a drogám vyhnout, nebo naopak představuje nebezpečí. Dospělý se může nabízet jako zdroj informací, zároveň by ale měl povzbuzovat k samostatnosti a sebedůvěře. Měl by počítat s tím, že dospívající se nespokojí s přijetím informace, ale budou chtít diskutovat. Prevence v této skupině je zásadně důležitá, protože bývá zvláště ohrožena. Zneužívání alkoholu nebo drog v dospívání může vést k rychlému vytvoření návyku a tomu je třeba předcházet.

Cílem osmé oblasti je u dospívajících zjistit, zda-li mají sklony začlenit se do rizikové party, například otázka č. 11: "Patříš do party, která se zabývá něčím nezákonným?" nebo zda-li mají dospívající dostatečnou síť sociálních vztahů, například otázky č.13: "Máš dobrého přítele nebo přítelkyni, kterým se dá svěřit?"; a 14: "V porovnání s vrstevníky máš málo přátel?".

9. oblast: **Návykové látky**

Devátá oblast je rozdělena na dvě části.

Cílem první (9A) je zjistit u dospívajících jejich vztah k alkoholu, drogám nebo hazardní hře, například dotaz: "Cítil(a) jsi někdy silné přání nebo touhu po alkoholu, jiných drogách nebo hazardní hře?", míru závislosti na návykových látkách, například dotazy typu: "Stalo se ti někdy, že jsi musel(a) zvyšovat množství alkoholu nebo drog, abys dosáhl(a) účinku, ke kterému ti dříve stačilo menší množství?; Měl(a) jsi někdy pocit, že jsi na alkoholu, drogách nebo hazardní hře závislý(á)?" Chování dospívajících pod vlivem návykové látky zase zjišťují dotazy, například: "Ublížil(a) jsi někdy někomu (i nechtěně) pod vlivem drog nebo alkoholu?; Pohádal(a) ses vážně pod vlivem alkoholu nebo drog s přáteli nebo s někým z rodiny?".

Druhá část deváté oblasti (9B) zjišťuje četnost užití návykových látek, resp. hraní hazardních her, v posledních 30 dnech nebo dříve.

Na každou otázku mohl respondent odpovědět buď „souhlasí“, nebo „nesouhlasí“.

Otázky v dotazníku jsou konstruovány tak, že problémová odpověď (tj. u většiny otázek v dotazníku odpověď souhlasná) respondenta znamená **zvýšení problémového indexu dané oblasti**. Jinými slovy, čím je **problémový index v určité oblasti vyšší, tím více problémů** v ní mohou respondenti mít. Problémový index se vyjadřuje v procentech (**0% = minimum – 100% = maximum**), jako podíl problémových odpovědí z celkového počtu odpovědí v konkrétní oblasti.

Součástí vyhodnocení je i výpočet **celkového problémového indexu**, který se počítá jako průměrná hodnota z problémových indexů jednotlivých oblastí (**0% = minimum – 100% = maximum**). **Celkový problémový index** umožňuje odhadnout závažnost stavu třídy, respektive všech respondentů v rámci školy.

Na závěr dotazníku pak může navázat cílená intervence nebo další odborné vyšetření.

Obrovskou výhodou dotazníku je, že identifikuje nejen problémové oblasti, ale i oblasti, kde jsou dospívající poměrně úspěšní (oblasti s relativně nízkým problémovým indexem). Z nich mohou dospívající čerpat sebedůvěru a je třeba je chránit před negativními vlivy. Na relativně zdravé oblasti pak může pedagog dospívající upozornit, aby posílil jejich sebedůvěru a vyvážil méně příznivá zjištění.

Dotazník lze také použít jako součást posilování motivace ke změně. To, že si dospívající uvědomí příslušné problémy, může napomoci pozitivní změně.

Několik důležitých doporučení pro vaši školu:

1. Zaměřte se na oblasti s **nejvyšším problémovým indexem**, tj. na oblasti s nejvyšším procentem problémových odpovědí. Zamyslete se nad možnostmi intervence, které máte.
2. Při plánování intervence využijte **relativně zdravé oblasti, kde je nejnižší problémový index** (procento problémových odpovědí).
3. Naplánujte intervenci. Při plánování intervence přihlížejte ke specifickým okolnostem a kombinacím rizikových faktorů.

Prevence ve školním prostředí (doporučená literatura)

Nešpor, K.: Metodika prevence ve školním prostředí.

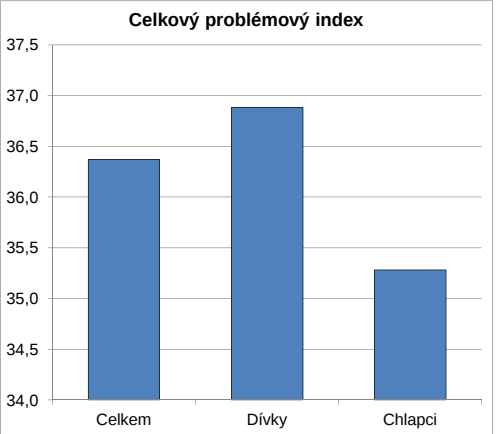
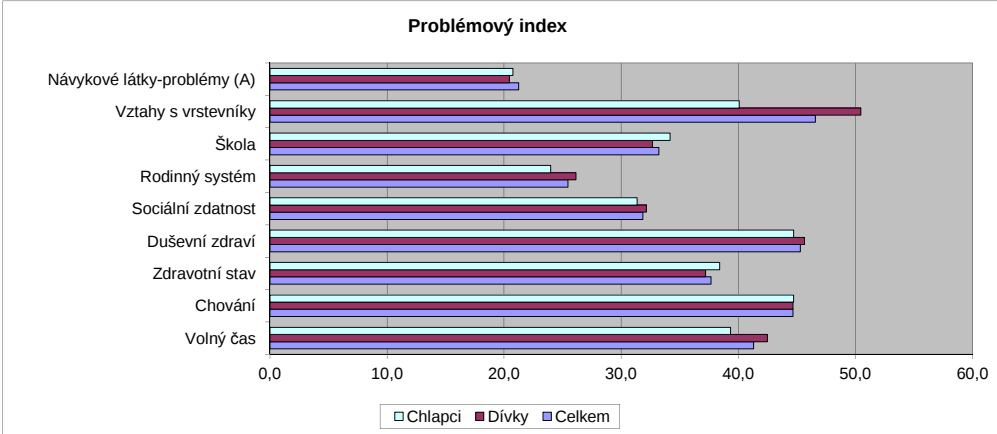
Nešpor, K., Csémy, L., Pernicová, H.: Zásady efektivní primární prevence.

Nešpor, K., Csémy, L., Pernicová, H.: Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí. Časná a krátká intervence. (Určeno především pedagogům.)

Souhrn výsledků dotazníkového šetření: Škola

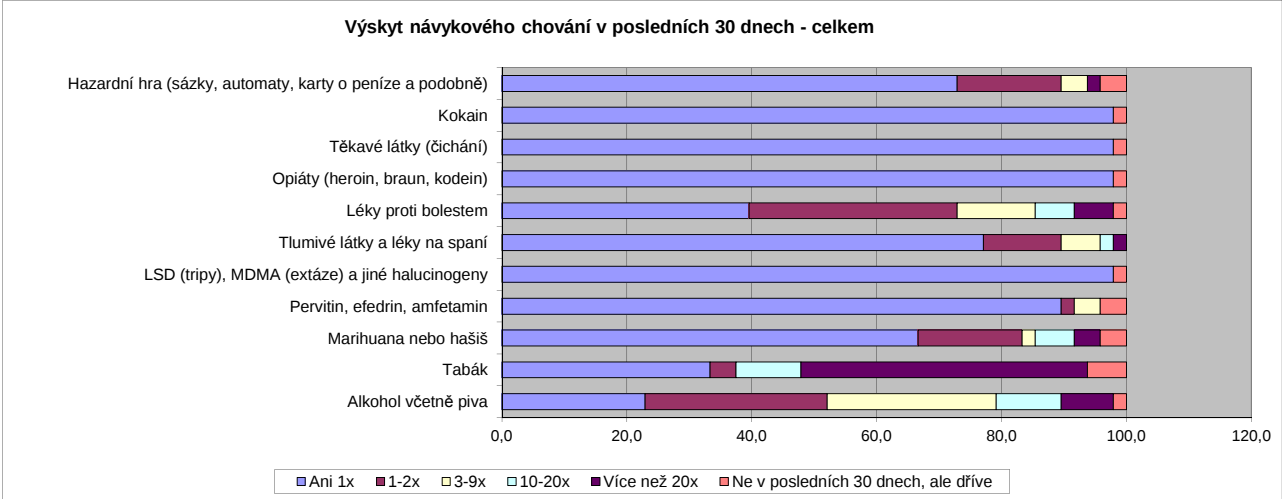
Přehled oblastí	Problémový index (%)		
	Celkem	Dívky	Chlapci
Volný čas	41,3	42,5	39,4
Chování	44,7	44,7	44,7
Zdravotní stav	37,7	37,2	38,4
Duševní zdraví	45,3	45,7	44,7
Sociální zdatnost	31,8	32,1	31,3
Rodinný systém	25,4	26,1	24,0
Škola	33,2	32,7	34,2
Vztahy s vrstevníky	46,6	50,5	40,1
Návykové látky-problémy (A)	21,3	20,4	20,7

Celkový problémový index (%)	36,4
Celkový problémový index - dívky (%)	36,9
Celkový problémový index - chlapci (%)	35,3

Návykové látky - problémy (B) - výskyt návykového chování v posledních 30 dnech (%)

Přehled návykových látek	Ani 1x			1-2x			3-9x			10-20x			Více než 20x			Ne v posledních 30 dnech, ale dříve		
	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci
Alkohol včetně piva	22,9	30,0	11,1	29,2	30,0	27,8	27,1	20,0	38,9	10,4	10,0	11,1	8,3	6,7	11,1	2,1	3,3	0,0
Tabák	33,3	26,7	44,4	4,2	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	10,4	13,3	5,6	45,8	50,0	38,9	6,3	3,3	11,1
Marihuana nebo hašiš	66,7	63,3	72,2	16,7	16,7	16,7	2,1	3,3	0,0	6,3	6,7	5,6	4,2	3,3	5,6	4,2	6,7	0,0
Pervitin, efedrin, amfetamin	89,6	86,7	94,4	2,1	3,3	0,0	4,2	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,2	3,3	5,6
LSD (tripý), MDMA (extáze) a jiné halucinogeny	97,9	96,7	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	3,3	0,0
Tlumivé látky a léky na spaní	77,1	76,7	77,8	12,5	6,7	22,2	6,3	10,0	0,0	2,1	3,3	0,0	2,1	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Léky proti bolestem	39,6	30,0	55,6	33,3	33,3	33,3	12,5	20,0	0,0	6,3	3,3	11,1	6,3	10,0	0,0	2,1	3,3	0,0
Opiáty (heroin, braun, kodein)	97,9	96,7	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	3,3	0,0
Těkavé látky (čichání)	97,9	96,7	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	3,3	0,0
Kokain	97,9	96,7	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	3,3	0,0
Hazardní hra (sázky, automaty, karty o peníze a podobně)	72,9	76,7	66,7	16,7	13,3	22,2	4,2	3,3	5,6	0,0	0,0	0,0	2,1	0,0	5,6	4,2	6,7	0,0

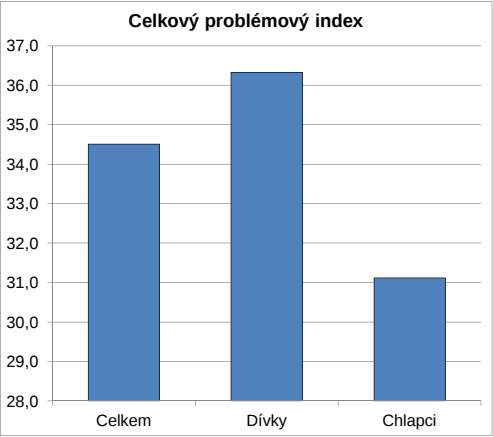
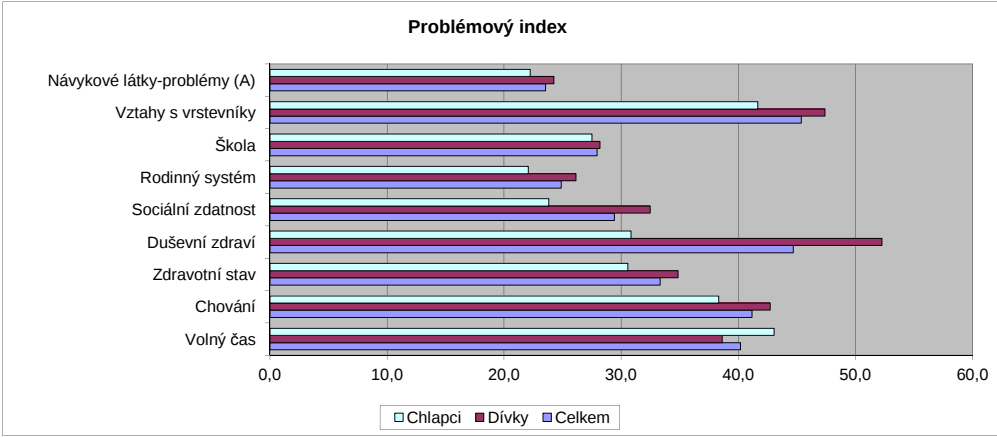
Problémový index - čím je problémový index v určité oblasti vyšší, tím více problémů v ní mohou respondenti mít

Celkový problémový index - umožňuje odhadnout závažnost stavu všech respondentů v rámci školy

Souhrn výsledků dotazníkového šetření: 6.A

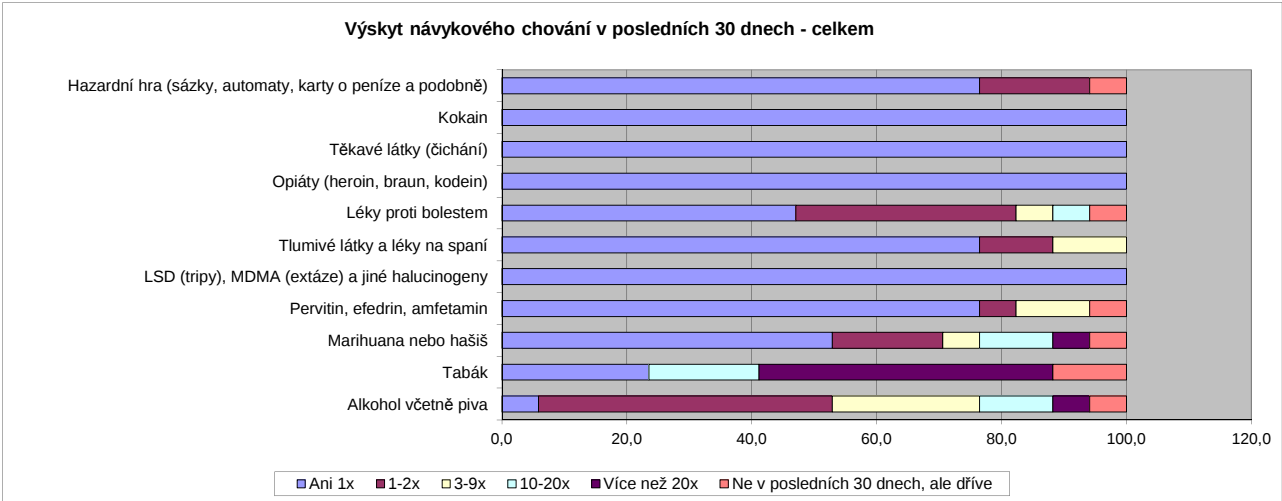
Přehled oblastí	Problémový index (%)		
	Celkem	Dívky	Chlapci
Volný čas	40,2	38,6	43,1
Chování	41,2	42,7	38,3
Zdravotní stav	33,3	34,8	30,6
Duševní zdraví	44,7	52,3	30,8
Sociální zdatnost	29,4	32,5	23,8
Rodinný systém	24,9	26,1	22,1
Škola	27,9	28,2	27,5
Vztahy s vrstevníky	45,4	47,4	41,7
Návykové látky-problémy (A)	23,5	24,2	22,2

Celkový problémový index (%)	34,5
Celkový problémový index - dívky (%)	36,3
Celkový problémový index - chlapci (%)	31,1

Návykové látky - problémy (B) - výskyt návykového chování v posledních 30 dnech (%)

Přehled návykových látek	Ani 1x			1-2x			3-9x			10-20x			Více než 20x			Ne v posledních 30 dnech, ale dříve		
	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci
Alkohol včetně piva	5,9	9,1	0,0	47,1	63,6	16,7	23,5	9,1	50,0	11,8	9,1	16,7	5,9	0,0	16,7	5,9	9,1	0,0
Tabák	23,5	9,1	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,6	27,3	0,0	47,1	54,5	33,3	11,8	9,1	16,7
Marihuana nebo hašiš	52,9	45,5	66,7	17,6	18,2	16,7	5,9	9,1	0,0	11,8	18,2	0,0	5,9	0,0	16,7	5,9	9,1	0,0
Pervitin, efedrin, amfetamin	76,5	72,7	83,3	5,9	9,1	0,0	11,8	18,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,9	0,0	16,7
LSD (tripý), MDMA (extáze) a jiné halucinogeny	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tlumivé látky a léky na spaní	76,5	72,7	83,3	11,8	9,1	16,7	11,8	18,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Léky proti bolestem	47,1	36,4	66,7	35,3	36,4	33,3	5,9	9,1	0,0	5,9	9,1	0,0	0,0	0,0	0,0	5,9	9,1	0,0
Opiáty (heroin, braun, kodein)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Těkové látky (čichání)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kokain	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hazardní hra (sázky, automaty, karty o peníze a podobně)	76,5	81,8	66,7	17,6	9,1	33,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,9	9,1	0,0

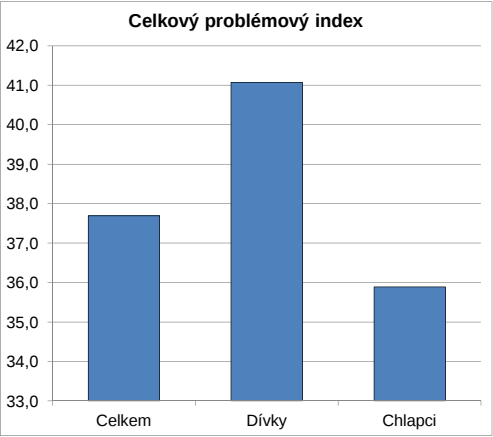
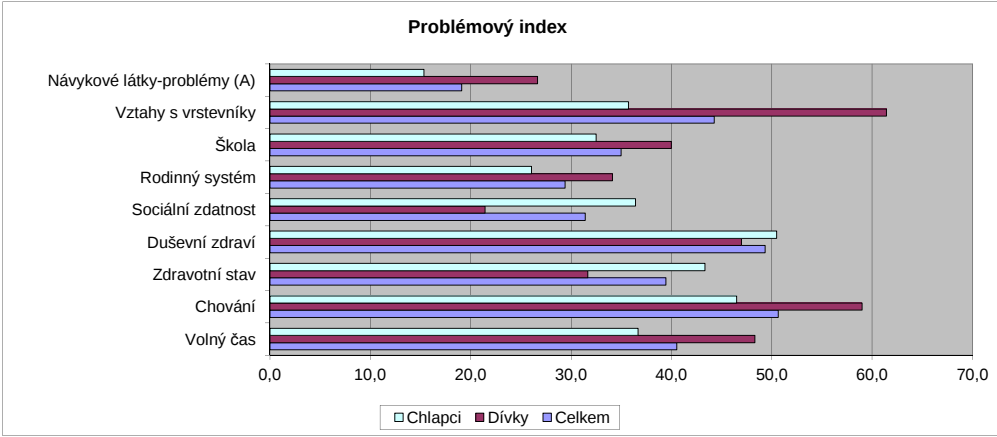
Problémový index - čím je problémový index v určité oblasti vyšší, tím více problémů v ní mohou respondenti mít

Celkový problémový index - umožňuje odhadnout závažnost stavu třídy

Souhrn výsledků dotazníkového šetření: 6.B

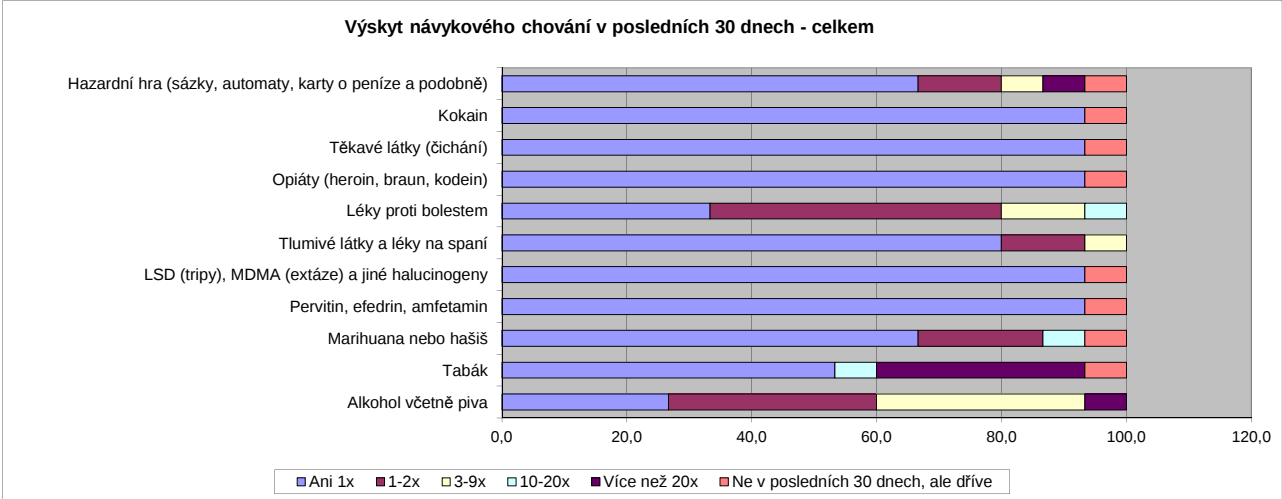
Přehled oblastí	Problémový index (%)		
	Celkem	Dívky	Chlapci
Volný čas	40,6	48,3	36,7
Chování	50,7	59,0	46,5
Zdravotní stav	39,4	31,7	43,3
Duševní zdraví	49,3	47,0	50,5
Sociální zdatnost	31,4	21,4	36,4
Rodinný systém	29,4	34,1	26,1
Škola	35,0	40,0	32,5
Vztahy s vrstevníky	44,3	61,4	35,7
Návykové látky-problémy (A)	19,1	26,7	15,3

Celkový problémový index (%)	37,7
Celkový problémový index - dívky (%)	41,1
Celkový problémový index - chlapci (%)	35,9

Návykové látky - problémy (B) - výskyt návykového chování v posledních 30 dnech (%)

Přehled návykových látek	Ani 1x			1-2x			3-9x			10-20x			Více než 20x			Ne v posledních 30 dnech, ale dříve		
	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci
Alkohol včetně piva	26,7	40,0	20,0	33,3	20,0	40,0	33,3	40,0	30,0	0,0	0,0	0,0	6,7	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0
Tabák	53,3	60,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	0,0	10,0	33,3	40,0	30,0	6,7	0,0	10,0
Marihuana nebo hašiš	66,7	40,0	80,0	20,0	40,0	10,0	0,0	0,0	0,0	6,7	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0	6,7	20,0	0,0
Pervitin, efedrin, amfetamin	93,3	80,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	20,0	0,0
LSD (triply), MDMA (extáze) a jiné halucinogeny	93,3	80,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	20,0	0,0
Tlumivé látky a léky na spaní	80,0	80,0	80,0	13,3	0,0	20,0	6,7	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Léky proti bolestem	33,3	0,0	50,0	46,7	60,0	40,0	13,3	40,0	0,0	6,7	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opiáty (heroin, braun, kodein)	93,3	80,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	20,0	0,0
Těkové látky (čichání)	93,3	80,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	20,0	0,0
Kokain	93,3	80,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	20,0	0,0
Hazardní hra (sázky, automaty, karty o peníze a podobně)	66,7	60,0	70,0	13,3	20,0	10,0	6,7	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0	6,7	0,0	10,0	6,7	20,0	0,0

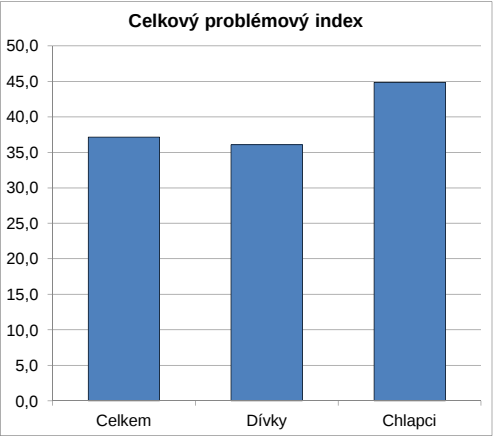
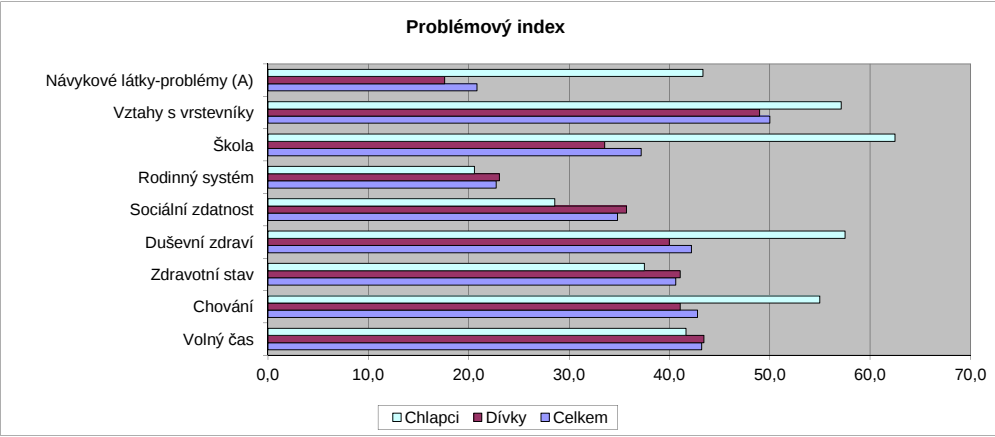
Problémový index - čím je problémový index v určité oblasti vyšší, tím více problémů v ní mohou respondenti mít

Celkový problémový index - umožňuje odhadnout závažnost stavu třídy

Souhrn výsledků dotazníkového šetření: 7.A

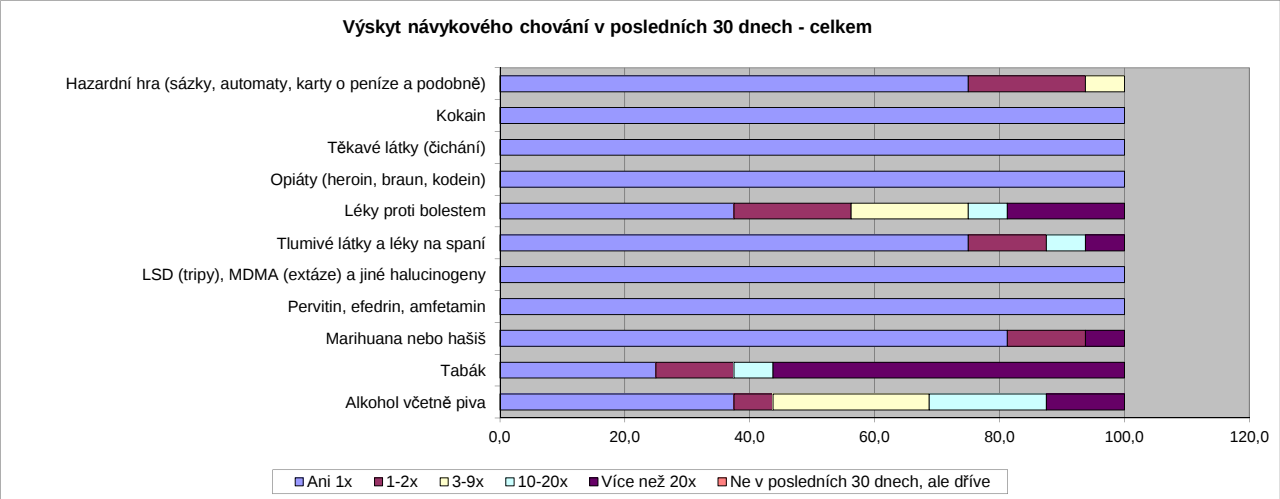
Přehled oblastí	Problémový index (%)		
	Celkem	Dívky	Chlapci
Volný čas	43,2	43,5	41,7
Chování	42,8	41,1	55,0
Zdravotní stav	40,6	41,1	37,5
Duševní zdraví	42,2	40,0	57,5
Sociální zdatnost	34,8	35,7	28,6
Rodinný systém	22,7	23,1	20,6
Škola	37,2	33,6	62,5
Vztahy s vrstevníky	50,0	49,0	57,1
Návykové látky-problémy (A)	20,8	17,6	43,3

Celkový problémový index (%)	37,2
Celkový problémový index - dívky (%)	36,1
Celkový problémový index - chlapci (%)	44,9

Návykové látky - problémy (B) - výskyt návykového chování v posledních 30 dnech (%)

Přehled návykových látek	Ani 1x			1-2x			3-9x			10-20x			Více než 20x			Ne v posledních 30 dnech, ale dříve		
	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci	Celkem	Dívky	Chlapci
Alkohol včetně piva	37,5	42,9	0,0	6,3	7,1	0,0	25,0	21,4	50,0	18,8	14,3	50,0	12,5	14,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Tabák	25,0	28,6	0,0	12,5	14,3	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3	7,1	0,0	56,3	50,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Marihuana nebo hašiš	81,3	85,7	50,0	12,5	7,1	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Pervitin, efedrin, amfetamin	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
LSD (tripy), MDMA (extáze) a jiné halucinogeny	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tlumivé látky a léky na spaní	75,0	78,6	50,0	12,5	7,1	50,0	0,0	0,0	0,0	6,3	7,1	0,0	6,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Léky proti bolestem	37,5	35,7	50,0	18,8	21,4	0,0	18,8	21,4	0,0	6,3	0,0	50,0	18,8	21,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Opiáty (heroin, braun, kodein)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Těkové látky (čichání)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kokain	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hazardní hra (sázky, automaty, karty o peníze a podobně)	75,0	78,6	50,0	18,8	14,3	50,0	6,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Problémový index - čím je problémový index v určité oblasti vyšší, tím více problémů v ní mohou respondenti mít

Celkový problémový index - umožňuje odhadnout závažnost stavu třídy

Dotazník pro dospívající identifikující rizikové oblasti

Přehled otázek v jednotlivých oblastech

Volný čas a rekreace
1. Sportuješ nebo cvičíš méně nežli vrstevníci?
2. Nejsi bez dovolení večer doma před dny, kdy je škola nebo jiné povinnosti?
3. Věnuješ se obvykle více než 2 hodiny denně televizi nebo počítačovým hrám?
4. Rodiče vědí, kdo je na večírcích, kterých ses v poslední době účastnil (účastnila)?
5. Sport a cvičení tě většinou nebaví?
6. Trávíš volný čas většinou tím, že se jen tak touláš s přáteli?
7. Většinou se nudíš?
8. Trávíš většinu volného času sám (sama)?
9. Bereš alkohol nebo drogy jako způsob odpočinku?
10. Máš ve srovnání s většinou vrstevníků méně koníčků a zájmů mimo domov?
11. Jsi spokojený (spokojená) s tím, jak trávíš volný čas?
12. Unavíš se rychle při námaze?

Chování
1. Často prosazuješ své názory za každou cenu, třeba i nevhodně?
2. Často zdůrazňuješ, že jsi lepší než druzí?
3. Trápíš někdy zvířata nebo si na nich vyléváš zlost?
4. Často křičíš?
5. Stojíš často za svým názorem, i když tušíš, že není správný?
6. Často kleješ nebo mluvíš sprostě?
7. Podezíráš často druhé, že ti chtějí ublížit?
8. Úmyslně a často druhé zlobíš a děláš jim schválnosti?
9. Míváš špatnou náladu?
10. Působí ti jednání zejména s cizími lidmi výraznější obtíže?
11. Vyhrožuješ druhým násilím?
12. Mluvíš hlasitěji nežli většina tvých vrstevníků?
13. Snadno se dáš vyvést z rovnováhy?
14. Děláš často věci a neuvažuješ před tím o jejich následcích?
15. Děláš často riskantní nebo nebezpečné věci?
16. Využíváš druhé lidi, když k tomu máš příležitost?
17. Často se rozčiluješ?
18. Trávíš většinu volného času o samotě?
19. Utekl (utekla) jsi z domova nebo nějakého zařízení na více než 48 hodin?
20. Hodně ti vadí, když tě někdo kritizuje?

Zdravotní stav
1. Chodíš na pravidelné lékařské kontroly kvůli nějaké nemoci?
2. Stal se ti nějaký úraz nebo nehoda, jejímiž následky trpíš?
3. Trpíš nespavostí nebo naopak spíš nadměrně?
4. Přibral (přibrala) jsi nebo zhubl (zhubla) v poslední době o víc než 5 kg?
5. Máš méně energie, nežli myslíš, že bys měl (měla) mít?
6. Míváš dýchací potíže nebo kašel?
7. Máš nějaké problémy týkající se sexu nebo pohlavních orgánů?
8. Měl (měla) jsi někdy sexuální kontakty s někým, kdo bere drogy?
9. Míváš bolesti břicha nebo nevolnosti?
10. Měl (měla) jsi během posledních 12 měsíců žloutenku?

11. Trpíš nějakými jinými dlouhodobějšími bolestivými problémy?
12. Trpíš nějakým tělesným onemocněním, které tě ve srovnání s vrstevníky omezuje nebo znevýhodňuje?

Duševní zdraví
1. Poškodil (poškodila) jsi někdy schválně majetek někoho jiného?
2. Opakovaně jsi kradl (kradla)?
3. Pereš se nebo se hádáš častěji než tví vrstevníci?
4. Trpíš často nedostatkem energie?
5. Nedokážeš v klidu sedět a jsi neklidný (neklidná)?
6. Snadno cítíš zklamání?
7. Obtížně se soustřeďuješ?
8. Často se cítíš hodně smutný (smutná)?
9. Okusuješ si nehty?
10. Máš klidný spánek?
11. Jsi nervózní?
12. Dostaneš snadno strach?
13. Děláš si hodně starosti?
14. Je pro tebe obtížné pustit věci z hlavy?
15. Máš pocit, že se na tebe lidé dívají?
16. Slycháš věci, které jiní lidé neslyší (slyšel(a) jsi někdy „hlasy“)?
17. Myslíš, že máš nějaké zvláštní síly, které druzí lidé nemají?
18. Míváš mezi lidmi strach?
19. Je ti často do pláče?
20. Míváš často tolik energie, že nevíš, co s ní udělat?

Sociální zdatnost
1. Jsi mezi vrstevníky oblíbený (oblíbená)?
2. Jsi většinou spokojený (spokojená) s tím, jak se zapojuješ do toho, co dělají kamarádi nebo kamarádky?
3. Je pro tebe těžké nacházet ve skupině neznámých lidí přátele?
4. Využívají tě druzí ke svým zájmům?
5. Bojíš se hájit vlastní zájmy?
6. Je pro tebe hodně těžké požádat druhé o pomoc?
7. Ovlivňují tě snadno vrstevníci?
8. Baví tě spíše společnost starších než společnost vrstevníků?
9. Děláš si často starosti, jak to, co děláš, bude působit na druhé?
10. Dělá ti těžkosti hájit svůj názor?
11. Dělá ti těžkosti odmítnout druhým?
12. Cítíš se nepříjemně, když tě někdo chválí?
13. Vnímají tě druzí většinou jako přátelského (přátelskou)?
14. Když mluvíš s druhými, vyhýbáš se často pohledu na ně?

Rodinný systém
1. Stalo se, že někdo z užší rodiny (matka, otec, bratr nebo sestra) si vzal marihuanu, kokain, heroin nebo pervitin?
2. Stalo se, že by se někdo z rodiny opil tak, že by z toho měl problémy v rodině, v práci nebo s přáteli?
3. Byl někdo z blízké rodiny během tvého života uvězněn?
4. Často se s rodiči nebo pěstouny hádáš a přitom na sebe křičíte?
5. Bývá rodina zřídka pohromadě?
6. Rodiče nebo pěstouni vědí, co se ti líbí a co ne?

7. Existují ve tvé rodině jasná pravidla, co smíš?
8. Vědí rodiče nebo pěstouni, co si doopravdy myslíš o věcech, které jsou pro tebe důležité?
9. Hádají se často rodiče nebo pěstouni?
10. Rodiče nebo pěstouni většinou vědí, kde jsi a co děláš?
11. Bývají rodiče nebo pěstouni většinou mimo domov?
12. Máš pocit, že se o tebe rodiče nebo pěstouni dostatečně starají?
13. Jsi spokojený (spokojená) s uspořádáním svého života?
14. Cítíš se doma bezpečně?
15. Často tě doma bijí?
16. Stalo se, že tě někdo z blízké rodiny sexuálně obtěžoval?
17. Trpí nebo trpěl někdo z rodičů nebo pěstounů vážnou duševní chorobou?

Škola
1. Máš školu docela rád (ráda)?
2. Těžko se ve škole nebo při učení soustřeďuješ?
3. Máš podprůměrné známky?
4. Chodíš za školu častěji nežli dva dny v měsíci?
5. Míváš často zameškané hodiny?
6. Uvažoval (uvažovala) jsi vážně o tom, že ze školy odejdeš?
7. Často nenapišeš úkoly?
8. Jsi ve třídě často ospalý (ospalá)?
9. Přicházíš často na hodiny pozdě?
10. Změnil (změnila) jsi přátele ve škole ve srovnání s předchozím rokem?
11. Cítíš se ve škole podrážděný (podrážděná) a rozrušený (rozrušená)?
12. Nudíš se ve škole?
13. Zhoršil se tvůj školní prospěch?
14. Cítíš se ve škole fyzicky ohrožován (ohrožována)?
15. Propadl (propadla) jsi v některém ročníku?
16. Účastníš se mimoškolních aktivit, např. zájmových kroužků, a cítíš se tam vítaný (vítaná)?
17. Vynechal (vynechala) jsi někdy školu nebo jsi přišel (přišla) pozdě kvůli alkoholu nebo drogám?
18. Měl (měla) jsi někdy ve škole problémy kvůli alkoholu nebo drogám?
19. Stalo se, že alkohol nebo droga ti zabránily napsat úlohu nebo se připravit do školy?
20. Vyloučili tě někdy v životě z nějaké školy?

Vztahy s vrstevníky
1. Pije některý z tvých přátel pravidelně alkohol nebo bere drogy?
2. Dává nebo prodává některý z přátel drogy vrstevníkům?
3. Švindluje někdo z přátel při písemkách ve škole nebo nějak podvádí v zaměstnání?
4. Mají rodiče tvoje kamarády rádi?
5. Měl někdo z tvých přátel problémy se zákonem?
6. Je většina tvých přátel starších než ty?
7. Chodí tvoji přátelé často za školu nebo žádnou školu nenavštěvují a ani nechodí do práce?
8. Baví tvé přátele večírky, kde se nepodává alkohol nebo kde nejsou drogy?
9. Přinesli přátelé na nějaký večírek během posledních 12 měsíců alkohol nebo drogy?
10. Ukradli přátelé něco v obchodě nebo úmyslně poškodili cizí majetek během posledních 12 měsíců?
11. Patříš do party, která se zabývá něčím nezákonným?
12. Trápí tě v současnosti nějaký problém, který máš s přítelem nebo přítelkyní?
13. Máš dobrého přítele nebo přítelkyni, kterým se dá svěřit?
14. V porovnání s vrstevníky máš málo přátel?

Návykové látky - problémy
1. Cítil (cítila) jsi někdy silné přání nebo touhu po alkoholu, jiných drogách nebo hazardní hře?
2. Stalo se ti někdy, že jsi musel (musela) zvyšovat množství alkoholu nebo drog, abys dosáhl (dosáhla) účinku, ke kterému ti dříve stačilo menší množství?
3. Měl (měla) jsi někdy pocit, že pití alkoholu, braní drog nebo hazardní hru přestáváš ovládat?
4. Měl (měla) jsi někdy pocit, že jsi na alkoholu, drogách nebo hazardní hře závislý (závislá)?
5. Utratil (utrátila) jsi někdy příliš mnoho peněz za alkohol, jiné drogy nebo hazardní hru a přišel (přišla) jsi tak o něco jiného (jiné aktivity, věci, hodnoty)?
6. Stalo se ti někdy, že jsi pod vlivem alkoholu nebo drog něco nedodržel (nedodržela), např. byl (byla) jsi v noci přes zákaz mimo domov nebo porušil (porušila) zákon?
7. Mění se ti často vlivem alkoholu nebo drog nálada z velmi šťastné do velmi smutné?
8. Měl (měla) jsi někdy úraz pod vlivem alkoholu či drog?
9. Ublížil (ublížila) jsi někdy někomu (i nechtěně) pod vlivem drog nebo alkoholu?
10. Pohádal (pohádala) ses vážně pod vlivem alkoholu nebo drog s přáteli nebo s někým z rodiny?
11. Měl (měla) jsi někdy kvůli alkoholu, drogám nebo hazardní hře problémy s přáteli, kteří takové věci odmítají?
12. Měl (měla) jsi někdy odvykací potíže (absták) po vysazení alkoholu nebo drog?
13. Stalo se ti, že sis později nepamatoval (nepamatovala), co jsi dělal (dělala) pod vlivem alkoholu?
14. Chlubil (chlubila) ses nebo ses předváděl (předváděla), kolik alkoholu vydržíš?
15. Nepít alkohol, nebrat drogy a hazardně nehrát je pro tebe snadné?

Zdroj: Nešpor, K., Csémy, L., Provazníková, H.: Dotazník pro dospívající identifikující rizikové oblasti (volně podle R. E. Tartera). Vydal Státní zdravotní ústav, 1998, s. 48.